

ایران بالاتر از ترکیه و عربستان مساوی کره جنوبی

رتبه‌بندی معتبر «تایمز» برای رده‌بندی علمی کشورهای آسیایی منتشر شد

پایگاه رتبه‌بندی بین‌المللی تایمز رتبه‌بندی دانشگاه‌های ۲۰۱۹ آسیا را منتشر کرده است؛ رتبه‌بندی‌ای که بررسی دقیق آن نسبت به سال‌های ۲۰۱۷ و ۲۰۱۸ می‌تواند چهره شفافی از وضعیت علمی دانشگاه‌های ایران در مقایسه با یکدیگر و جایگاه این دانشگاه‌ها با سایر دانشگاه‌های کشورهای آسیا به خصوص ترکیه، عربستان، امارات و پاکستان که جزء رقبای علمی محسوب می‌شوند، ارائه دهد. در ادامه سعی کرده‌ایم این رتبه جدید را به صورت علمی شرح دهیم.

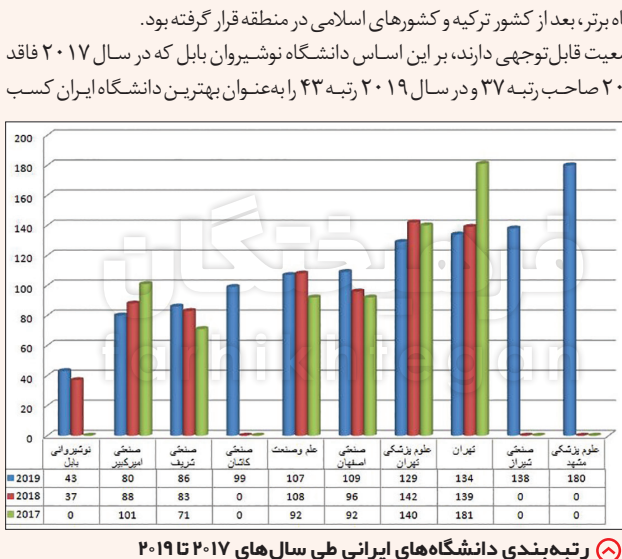
محمدرضا حیاتی
روزنامه‌نگار

وضعیت دانشگاه‌های آسیایی در سال ۲۰۱۹

«تایمز» در رتبه‌بندی ۲۹،۲۰۱۹ دانشگاه ایران را در لیست خود داده و چهار دانشگاه کشور در میان ۱۰۰ دانشگاه برتر آسیا قرار گرفته‌اند. این پایگاه در سال میلادی جاری تعداد ۴۱۷ دانشگاه را از ۲۷ کشور مورد ارزیابی قرار داده‌است، به‌طوری که در این رتبه‌بندی دانشگاه Tsinghua University از کشور چین رتبه اول را بین دانشگاه‌های آسیایی دارد. دانشگاه ملی سنگاپور و دانشگاه علم و صنعت هنگ کنگ به ترتیب رتبه دوم و سوم را دارند. براساس گزارش پایگاه استنادی علوم جهان اسلام این برای اولین بار است که یک دانشگاه از چین رتبه اول را در این رتبه‌بندی کسب می‌کند. کشور ژاپن بار دیگر با ۱۰۳ دانشگاه بیشترین تعداد دانشگاه را در این رتبه‌بندی دارد و بهترین دانشگاه آن، دانشگاه توکیو با رتبه هشت است. دانشگاه‌های ایران نیز دارای رتبه‌های قابل توجهی هستند، به‌طوری که دانشگاه صنعتی نوشیروانی بابل با کسب رتبه ۴۳ بین دانشگاه‌های ایران رتبه اول را دارد و دانشگاه امیرکبیر و صنعتی شریف به ترتیب با رتبه‌های ۸۰ و ۸۶ رتبه‌های دوم و سوم ایران را دارند. البته دانشگاه کاشان نیز با رتبه ۹۹، جزء ۱۰۰ دانشگاه برتر آسیا قرار گرفته است. همچنین جایگاه کشورهای اسلامی و رقبای علمی ایران در این رتبه‌بندی قابل توجه است، به‌طوری که ایران با ۲۹ دانشگاه بیشترین تعداد حضور را بین کشورها دارد، از سایر کشورهای اسلامی ترکیه با ۲۳ دانشگاه، مصر با ۱۹ دانشگاه، مالزی با ۱۱ دانشگاه، پاکستان با ۹ دانشگاه و الجزیره هر کدام با ۶ دانشگاه، اندونزی پنج دانشگاه، مراکش، اردن و امارات متحده عربی هر کدام چهار دانشگاه، قزاقستان دو دانشگاه و سایر کشورهای عراق، عمان، نپال، تانزانیا، جامائیکا، قطر و کویت با یک دانشگاه در رتبه‌بندی سال ۲۰۱۹ قرار گرفته‌اند. همچنین در میان دانشگاه‌های برتر کشورهای اسلامی و هم‌تراز علمی، عربستان سعودی در بازه ۲۵۰-۲۰۱، مالزی و امارات متحد عربی در بازه ۳۰۱-۳۵۰، ایران، ترکیه و اردن در بازه ۳۵۱-۴۰۰ بهترین رتبه جهانی را کسب کرده‌اند. در مجموع از میان کشورهای اسلامی تنها ۱۱ دانشگاه رتبه زیر ۵۰۰ داشته‌اند. این رتبه‌بندی در مقیاس جهانی قابل توجه است، به‌طوری که در سال ۲۰۱۹، سه دانشگاه آکسفورد و کمبریج (از انگلیس) و استنفورد (از آمریکا) به ترتیب در رتبه‌های اول تا سوم و نیز دانشگاه‌های MIT، صنعتی کالیفرنیا، هاروارد، پرینستون، ییل و کالج لندن به ترتیب در رتبه‌های چهار تا ۱۰ دنیا قرار گرفته‌اند. بین ۱۰ دانشگاه برتر جهان سه دانشگاه از کشور انگلستان و هفت دانشگاه از ایالات متحده بوده‌اند.

افت دانشگاه‌های سرشناس ایرانی

رتبه‌بندی دانشگاه‌های ایرانی طی سال‌های ۲۰۱۷ تا ۲۰۱۹

جدول مقایسه رتبه‌بندی آسیایی دانشگاه‌های ایرانی طی سال‌های ۲۰۱۷ تا ۲۰۱۹ تایمز

ردیف	نام دانشگاه	رتبه‌بندی ۲۰۱۹	رتبه‌بندی ۲۰۱۸	رتبه‌بندی ۲۰۱۷
۱	نوشیروانی بابل	۴۳	۳۷	فاقد رتبه
۲	صنعتی امیرکبیر	۸۰	۸۸	۱۰۱
۳	صنعتی شریف	۸۶	۸۳	۷۱
۴	صنعتی کاشان	۹۹	فاقد رتبه	فاقد رتبه
۵	علم و صنعت	۱۰۷	۱۰۸	۹۲
۶	صنعتی اصفهان	۱۰۹	۹۶	۹۲
۷	علوم پزشکی تهران	۱۲۹	۱۴۲	۱۴۰
۸	تهران	۱۳۹	۱۳۹	۱۸۱
۹	صنعتی شیراز	۱۳۸	فاقد رتبه	فاقد رتبه
۱۰	علوم پزشکی مشهد	۱۵۰	فاقد رتبه	فاقد رتبه
۱۱	تبریز	۱۵۵	۱۴۸	فاقد رتبه
۱۲	مازندران	۱۸۵	فاقد رتبه	فاقد رتبه
۱۳	شیراز	۱۹۵	۱۸۸	۱۷۱
۱۴	فردوسی مشهد	۲۰۱	۲۰۱	۲۵۱
۱۵	علوم پزشکی ایران	۲۰۱	فاقد رتبه	فاقد رتبه
۱۶	خواجه نصیرالدین طوسی	۲۰۱	۱۷۳	۱۸۱

تغییرات در رتبه‌بندی ۲۰۱۷ و ۲۰۱۸ دانشگاه‌های ایرانی

مقایسه تغییرات رتبه‌بندی دانشگاه‌های آسیا و جهان در تایمز ۲۰۱۸ حاوی نکات قابل توجهی است. به‌طوری که ۱۸ دانشگاه ایرانی در این رتبه‌بندی حضور داشتند. دانشگاه صنعتی امیرکبیر با رتبه ۶۰۱-۸۰۰، دانشگاه علم و صنعت ایران با رتبه ۶۰۱-۸۰۰، دانشگاه صنعتی اصفهان با رتبه ۶۰۱-۸۰۰، دانشگاه صنعتی خواجه‌نصر طوسی با رتبه ۶۰۱-۸۰۰، دانشگاه صنعتی شریف با رتبه ۶۰۱-۸۰۰، دانشگاه تبریز با رتبه ۶۰۱-۸۰۰، دانشگاه تهران با رتبه ۶۰۱-۸۰۰، دانشگاه علوم پزشکی تهران با رتبه ۶۰۱-۸۰۰ در این سال در رده‌بندی قرار دارند. همچنین دانشگاه فردوسی مشهد با رتبه ۸۰۱-۱۰۰۰، دانشگاه گیلان با رتبه ۸۰۱-۱۰۰۰، دانشگاه اصفهان با رتبه ۸۰۱-۱۰۰۰، دانشگاه شهید بهشتی با رتبه ۸۰۱-۱۰۰۰، دانشگاه شیراز با رتبه ۸۰۱-۱۰۰۰، دانشگاه الزهراء (س) با رتبه ۱۰۰۱+، دانشگاه بیرجند با رتبه ۱۰۰۱+، دانشگاه بزد با رتبه ۱۰۰۱+ و دانشگاه زنجان با رتبه ۱۰۰۱+ در سال ۲۰۱۷ در رده‌بندی قرار دارند. در آسیا نیز وضعیت به این صورت است که در رتبه‌بندی اعلام شده در آن سال ایران نه تنها به لحاظ تعداد دانشگاه، بلکه به لحاظ جایگاه نیز در سال ۲۰۱۸ رشد قابل‌ملاحظه‌ای نسبت به سال ۲۰۱۷ داشته است. دانشگاه نوشیروانی بابل که برترین دانشگاه کشور در رتبه‌بندی تایمز معرفی شده است توانسته جایگاه ۳۷ آسیا را اخذ کند. همچنین دانشگاه‌های صنعتی شریف و صنعتی امیرکبیر با رتبه‌های ۸۳ و ۸۸ آسیا بعد از دانشگاه نوشیروانی بابل رتبه دوم و سوم ایران را کسب کرده‌اند. در جدول زیر عملکرد دانشگاه‌های ایران در سال ۲۰۱۸ نمایش داده شده است. البته در سال ۲۰۱۸ برخی کشورهای آسیا با رشد قابل توجهی روبه‌رو شده‌اند، به‌طوری که دانشگاه ملی سنگاپور و دانشگاه صنعتی نائیانگ سنگاپور موفق به کسب رتبه‌های اول و پنجم آسیا شدند. دیگر کشور موفق در آسیا که در سال‌های اخیر رشد چشمگیری در نظام‌های رتبه‌بندی داشته، کشور چین است. این کشور دارای ۶۳ نماینده بین دانشگاه‌های برتر آسیاست. دو دانشگاه برتر این کشور عبارتند از دانشگاه تسینگوا و پکینگ که رتبه‌های دوم و سوم آسیا را نیز کسب کرده‌اند. همچنین هنگ کنگ با داشتن سه دانشگاه بین ۱۰ دانشگاه برتر آسیا بسیار موفقیت‌آمیز ظاهر شده است. دانشگاه هنگ کنگ این منطقه با رتبه چهار آسیا برترین دانشگاه این کشور معرفی شده است. کشور ژاپن دارای ۸۹ دانشگاه در فهرست سال ۲۰۱۸ آسیاست. برترین دانشگاه این کشور، دانشگاه توکیو است که رتبه هشت آسیا را کسب کرده است. در این رتبه‌بندی کشورهای رقیب علمی همچون ترکیه دارای جایگاه‌های مناسبی در جدول رتبه‌بندی بودند به‌طوری که دانشگاه Koç University در رتبه ۳۱، Sabancı University در رتبه ۳۴ و Bilkent University در رتبه ۵۴ قرار گرفته‌اند. در سال ۲۰۱۷ نیز ایران با ۱۴ دانشگاه در رتبه‌بندی این پایگاه قرار داشت که با توجه به سال‌های ۲۰۱۸ و ۲۰۱۹ به نظر می‌رسد در سال‌های بعد از ۲۰۱۷، دانشگاه‌های ایران عملکرد متفاوتی نسبت به دیگر سال‌ها داشته‌اند.

شاخص «تایمز» چیست؟

براساس داده‌های موجود، پایگاه رتبه‌بندی تایمز یکی از نظام‌های معتبر بین‌المللی است که از سال ۲۰۰۴ مراکز آموزش عالی را در سراسر جهان مورد ارزیابی و رتبه‌بندی قرار داده است. این رتبه‌بندی از ۱۳ شاخص در قالب پنج معیار کلی آموزش با وزن ۳۰ درصد، پژوهش با وزن ۳۰ درصد، استنادات با وزن ۳۰ درصد، وجهه بین‌المللی با وزن ۷/۵ درصد و ارتباط با صنعت با وزن ۲/۵ درصد بهره گرفته است. این پایگاه برای بررسی اطلاعات پژوهشی دانشگاه‌ها با استفاده از پایگاه استنادی اسکوپوس که به عنوان یکی از بزرگ‌ترین پایگاه داده در جهان شناخته می‌شود، تولیدات پنج ساله ۲۰۱۶-۲۰۱۲ و استنادات دوره ۶ ساله ۲۰۱۷-۲۰۱۲ تمام دانشگاه‌ها را مورد بررسی قرار داده است. تایمز در سال ۲۰۱۸ تعداد دانشگاه‌های تحت پوشش خود را از ۹۸۱ در سال گذشته به ۱۱۰۲ در سال ۲۰۱۸ ارتقا بخشیده است. «تایمز» محاسبات شاخص‌ها و نمرات خود را توسط سه منبع اطلاعاتی انجام می‌دهد که این منابع عبارت هستند از: ۱- داده‌های ارسالی از دانشگاه‌ها و موسسات آموزش عالی که به صورت خوداظهاری جمع‌آوری می‌شوند. ۲- داده‌های حاصل از نظرسنجی شهرت توسط متخصصان آموزش عالی ۳- اطلاعات تولیدات علمی موسسات آموزش عالی نمایه‌شده در پایگاه استنادی اسکوپوس اما ۱۳ شاخصی که «تایمز» برای امتیازدهی به دانشگاه‌ها استفاده می‌کند در جدول زیر آمده است:

معیارهای تایمز برای سنجش دانشگاه‌ها		
ردیف	شاخص	وزن شاخص
۱	بررسی شهرت؛ آموزش	۱۵ درصد
۲	نسبت مدرک دکتری به تعداد اعضای هیات علمی	۶ درصد
۳	نسبت تعداد کل دانشجویان کارشناسی به اعضای هیات علمی	۴/۵ درصد
۴	نسبت مدرک دکتری به کارشناسی ارائه‌شده توسط موسسه	۲/۲۵ درصد
۵	درآمد موسسه نسبت به تعداد اعضای هیات علمی	۲/۲۵ درصد
۶	بررسی شهرت، پژوهش	۱۸ درصد
۷	درآمد پژوهش	۶ درصد
۸	تعداد مقالات منتشر شده به ازای اعضای هیات علمی	۶ درصد
۹	تاثیر- میانگین تعداد استنادها به ازای مقالات منتشرشده	۳۰
۱۰	درآمد پژوهشی حاصل از صنعت	۲/۵ درصد
۱۱	نسبت اعضای هیات علمی بین‌المللی به بومی	۲/۵ درصد
۱۲	نسبت دانشجویان بین‌المللی به بومی	۲/۵ درصد
۱۳	سهم مقالات منتشرشده مشترک با نویسندگان همکار بین‌المللی	۲/۵ درصد

مقایسه رتبه آسیایی دانشگاه‌های همسایه ایران در رتبه‌بندی ۲۰۱۹ تایمز

ردیف	کشور	نام دانشگاه	رتبه‌بندی ۲۰۱۹	رتبه‌بندی ۲۰۱۸
۱	ترکیه	Sabancı University	۳۶	۳۴
۲	ترکیه	Koç University	۴۷	۳۱
۳	ترکیه	Bilkent University	۸۲	۵۴
۴	ترکیه	Boğaziçi University	۸۸	۶۷
۵	عربستان	King Abdulaziz	۲۳	۲۳
۶	عربستان	Alfaisal University	۳۵	۶۸
۷	عربستان	King Saud	۶۷	۵۹
۸	عربستان	King Saud bin Abdulaziz	۹۳	۹۱
۹	پاکستان	COMSATS University Islamabad	۱۳۱	۱۲۵
۱۰	پاکستان	National University	۲۰۱	۱۶۲
۱۱	امارات	Khalifa University	۲۸	۳۲
۱۲	امارات	United Arab	۴۹	۷۱